

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

2008 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

Ստեփանակերտ- 2007

Բովանդակություն

Նախաբան.....	3
1.Կարգավորման օրենսդրական դաշտի կատարելագործում.....	4
2.Գործունեության լիցենզավորում և թույլտվությունների տրամադրում, սակագնային քաղաքականություն, կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն.....	7
3.Ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցում, սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների սահմանում և վերահսկում.....	8
4.Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության միջոցառումները և դրանց իրականացման ժամանակացույցը.....	9
5.Տնտեսական մրցակցության կարգավորման մեխանիզմները	13
6.Սպառողների հետ տարվող աշխատանքներ.....	14
7. Աշխատանքը զանգվածային լրատվամիջոցների հետ.....	14
8.Համագործակցություն.....	14
9. ԼՂՀ հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող պետական հանձնաժողովի 2008թ. նիստերի անցկացման աշխատանքային ծրագիր (Աղյուսակ).....	15

Նախաբան

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող պետական հանձնաժողովը (այսուհետև՝ հանձնաժողով) էներգետիկայի, հեռահաղորդակցության (Էլեկտրոնային հաղորդակցության), այդ թվում՝ հեռուստատեսության և ռադիոյի, փոստային կապի, տնտեսական մրցակցության բնագավառներում և ջրային ոլորտում կարգավորող մարմին է, որը գործում է «Հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող մարմնի մասին», «Էներգետիկայի մասին», «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին», «Փոստային կապի մասին», «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքներով և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ջրային օրենսգրքով իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում:

Հանձնաժողովի կառուցվածքային ստորաբաժանումներն են.

սակագնային քաղաքականության և ֆինանսական վերլուծության բաժին

իրավաբանական, մեթոդաբանության, հետազոտությունների բաժին

լիցենզավորման, մոնիթորինգի և վերահսկողության բաժին

վարչատնտեսական բաժին

աշխատակազմի կառավարման բաժին:

Հանձնաժողովը տնտեսական մրցակցության պաշտպանության բնագավառում ունի գործունեության հետևյալ շրջանակները.

ա) հակամրցակցության համաձայնություններ

բ) մենաշնորհ կամ գերիշխող դիրքի չարաշահում

- զ) համակենտրոնացում
- դ) անբարեխիղճ մրցակցություն
- ե) պետական օժանդակություն:

1. Կարգավորման օրենսդրական դաշտի կատարելագործում

Կարգավորվող ոլորտների օրենսդրական դաշտի կատարելագործումը շարունակական գործընթաց է և հանդիսանում է հանձնաժողովի կարևորագույն գործառույթներից մեկը: Հանձնաժողովի կարգավորման դաշտում գտնվող տարբեր բնագավառներ ունեն զարգացածության տարբեր մակարդակներ և կարգավորման ենթակա խնդիրների համախումբ: Այս առումով յուրաքանչյուր բնագավառում առկա տարատեսակ խնդիրներին համահունչ օրենսդրական դաշտի և կարգավորման կանոնների սահմանումն միայն կարող է նպաստել կարգավորվող ընկերությունների և սպառողների շահերի և իրավաստնտեսական արդարացի հարաբերությունների ձևավորմանը:

Հեռահաղորդակցության բնագավառը, հանձնաժողովի կարգավորման դաշտ ներգրավվելով իր բազմաշերտ խնդիրներով, ներկայումս հանձնաժողովի ուշադրության կիզակետում է:

Ուսումնասիրելով այդ բնագավառի կարգավորման ուղղությամբ Հայաստանի Հանրապետության առաջավոր փորձը, հանձնաժողովը նախատեսում է 2008 թվականի ընթացքում, «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ԼՂՀ օրենքով իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում, գործունեություն ծավալել հետևյալ ուղղություններով.

- հանրությանը հնարավորինս մատչելի հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների մատուցում,
- հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի և ծառայությունների ոլորտում մրցակցության զարգացում,
- լիցենզավորված անձանց՝ օրենսդրության և լիցենզիայի (թույլտվության) պահանջների կատարման ընթացքի մոնիթորինգ, էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների մատուցման և ցանցերի ոլորտում մրցակցության ապահովում և որևէ աղավաղման բացառում,

- սահմանափակ ռեսուրսների, ներառյալ՝ ռադիոհաճախականությունների տիրույթի և համարների արդյունավետ օգտագործման ապահովում,
- էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի և ծառայությունների ոլորտում գործունեություն ծավալելու ընթացակարգերի հնարավորինս պարզեցում,
- էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառում տեղական և արտերկյա ներդրումները խթանող իրավական դաշտի զարգացում,
- հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի օպերատորների գործունեության որակի չափանիշների սահմանում, որոնք մրցակցային ծառայությունների և ցանցերի ոլորտում ապահովելով արդար մրցակցություն, հնարավորություն կտան աստիճանաբար մոտենալու հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառում առաջատար դիրքեր զբաղեցնող երկրներին,
- մատուցվող ծառայությունների սպասարկման որակի չափանիշների սահմանում, որոնք հիմնված լինելով հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառում հանրությանը սպասարկելու համաշխարհային լավագույն փորձի վրա, կնպաստեն հանրապետությունում բնակչության սպասարկման որակի էական բարելավմանը:

Ելնելով էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի կարգավորման քաղաքականության նպատակներից, հանձնաժողովը դրանց իրագործման համար կօգտագործի լիցենզավորման, ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվությունների տրամադրման, շուկայական մրցակցության պաշտպանության և ոլորտի առանձին հատվածների կարգավորման մեխանիզմները: Ընդ որում, այդ նպատակներն իրականացվելու են՝ հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության հանձնաժողովի առաջարկներն ու կարգավորման ստանդարտները, ինչպես նաև Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում էլեկտրոնային հաղորդակցության շուկայի առանձնահատկություններն ու առկա իրավիճակը:

Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի կարգավորումը կիրականացվի հետևյալ ուղղություններով.

ա) Շուկայի ուսումնասիրություն, որի համար՝

- ուսումնասիրելով Հայաստանի Հանրապետության և հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառում առաջատար դիրքեր զբաղեցնող երկրների էլեկտրոնային հաղորդակցության շուկաների համեմատական վերլուծության արդյունքներից, կնախանշվեն շուկայի զարգացման հիմնական ուղղությունները:

բ) Լիցենզավորում (ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվությունների տրամադրում), որն իրականացվելու է՝

- լիցենզավորման ընթացակարգերի պարզեցմամբ՝ լիցենզավորման համար նախատեսված պայմանների շրջանակը սահմանափակելով օրենքով սահմանված պայմանների նվազագույն ծավալով:

գ) Ռադիոհաճախականությունների տիրույթի կառավարում, որն իրականացվելու է՝

- մշակելով ռադիոհաճախությունների տիրույթի արդյունավետ օգտագործման ճկուն քաղաքականություն,
- սահմանելով ռադիոհաճախականությունների տրամադրման և օգտագործման ողջամիտ վճարներ,

- ռադիոհաճախականությունների տիրույթի ազատականացմամբ (կոնվերսիա), որը կնպաստի էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների սակագների իջեցմանը և բնագավառում նոր տեխնոլոգիաների ներդրմանը:

- դ) *Շուկայական մրցակցության պաշտպանության ապահովում.*

Պարբերաբար կկատարվեն հետազոտություններ՝ էլեկտրոնային հաղորդակցության շուկայում մրցակցային իրավիճակը գնահատելու և հնարավոր հակամրցակցային երևույթները բացահայտելու և դրանք վերացնելու նպատակով:

- ե) *Համընդհանուր (ունիվերսալ) ծառայությունների ապահովում, որի համար նախատեսվում է՝*

- մանրամասն ուսումնասիրել էլեկտրոնային հաղորդակցության շուկայի (բնակչության մասնավոր և հանրային հատվածի) կարիքները՝ համընդհանուր ծառայությունների արդյունավետ մոդել մշակելու նպատակով.

- սահմանել համընդհանուր ծառայությունների մատուցման լիցենզավորման կամ լիցենզիաներում որպես պարտավորություն ամրագրելու պայմանները:

Լիցենզիաների պայմանների կատարման ընթացքին հետևելու համար 2008 թվականի ընթացքում հանձնաժողովը պարբերաբար ուսումնասիրություններ կիրականացնի էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի լիցենզավորված ընկերություններում: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հետագա զարգացումը մեծապես պայմանավորված է ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների ներդրմամբ, ինչը ուղղակիորեն ենթադրում է հաղորդակցության որակյալ ենթակառուցվածքի առկայություն և, մասնավորապես, ինտերնետ հասանելիություն: Այս առումով հանձնաժողովի ուշադրության կենտրոնում կլինի հանրապետությունում ինտերնետ հասանելիության ծառայության բարելավման հարցը, ինչի համար նախատեսվում է արագագործ ինտերնետային ծառայություն մատուցելու հնարավորությունների առկայության վերաբերյալ ուսումնասիրություններ կատարել հանրապետության քաղաքային և գյուղական բնակավայրերում: Հանձնաժողովի կողմից կխրախուսվեն ընկերությունների բոլոր այն նախաձեռնությունները, որոնք միտված կլինեն տեղեկատվական և էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառներում նոր տեխնոլոգիաների ներդրմանը:

Հայաստանի Հանրապետությունում «ԱրմենՏել» և «Ղարաբաղ-Տելեկոմ» ՓԲԸ-ների մրցակցության արդյունքում 2007 թվականին անհամեմատ բարձրացել է մատուցվող ծառայությունների որակը: Հանձնաժողովն իր գործունեությամբ կնպաստի վերոհիշյալ միտումների ձևավորմանը և շարունակական աճին ԼՂՀ-ում:

2008 թվականին հանձնաժողովի ուշադրության կենտրոնում կլինեն սպառողների և լիցենզավորված անձանց իրավունքների պաշտպանության, ինչպես նաև մատուցված ծառայությունների որակի հարցերը:

2008 թվականին կիրականացվեն էներգետիկայի բնագավառի կարգավորման իրավական դաշտի կատարելագործման աշխատանքները: Մասնավորապես, հաշվի առնելով էլեկտրաէներգետիկական շուկայի մաս կազմող կարգերի կիրարկման ընթացքում առաջ եկած խնդիրները, կլրամշակվեն՝

- ա) էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի և էլեկտրաէներգետիկական համակարգի լիցենզավորված այլ անձանց փոխհարաբերությունների կարգը,

բ) Էլեկտրաէներգետիկական համակարգում Էլեկտրաէներգիայի բաշխման և արտադրման, հաղորդման լիցենզիա ունեցող անձանց օպերատիվ փոփոխարարությունների կարգը:

Բացի այդ, 2008 թվականի ընթացքում հանձնաժողովը կշարունակի Էլեկտրական էներգիայի մատակարարման և օգտագործման կանոնների կիրարկման համար անհրաժեշտ իրավական փաստաթղթերի մշակումը, ինչպես նաև սահմանված պահանջների կատարման հսկողությունն իրականացնելու համար մատակարարից ստացվող տեղեկատվական ձևերի լրամշակումը:

2008 թվականին նախատեսվում է լրամշակել բնական գազի մատակարարման և օգտագործման կանոնները՝ հստակեցնելով բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների և կազմակերպությունների գազիֆիկացման ընթացակարգերը, սահմանելով սպառողների սպասարկման որակի ապահովմանն ուղղված մատակարարին ներկայացվող պահանջները:

Նպատակ ունենալով ընդլայնելու հանձնաժողովի անկախության մակարդակը՝ հանձնաժողովն ակնկալում է «Հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող մարմնի մասին» ԼՂՀ օրենքի այն դրույթները, որոնք տաբերվում են ՀՀ համապատասխան հանձնաժողովների մասին օրենքներից, համապատասխանեցնել Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան օրենքների դրույթներին, մասնավորապես, հանձնաժողովի ֆինանսավորման, ինչպես նաև հանձնաժողովի անդամների ու աշխատակազմի աշխատակիցների աշխատավարձերի հաշվարկման կարգի մասով:

2008թ. հանձնաժողովը կմասնակցի կարգավորման բնագավառի օրենսդրական դաշտի կատարելագործմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմանը:

2. Գործունեության լիցենզավորում և թույլտվությունների տրամադրում, սակագնային քաղաքականություն, կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն

Հանձնաժողովը 2008 թվականին կիրականացնի լիցենզավորման և թույլտվությունների տրամադրման գործընթացը՝ կատարելագործելով կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց շահերի հավասարակշռման,

նրանց համար գործունեության միատեսակ պայմանների ապահովման մեխանիզմները:

2008 թվականին հանձնաժողովը կիրականացնի տարեկան պետական տուրքերի և վճարների գանձման ապահովման գործընթացը:

Հանձնաժողովի կողմից ծրագրավորված սակագնային քաղաքականությունը նպատակաուղղված է բնագավառի կարգավորվող ընկերությունների բնականոն տնտեսական գործունեության ապահովմանը, սպառողների և ընկերությունների շահերի հավասարակշռմանը:

«Հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների մասին» ԼՂՀ օրենքի ընդունումից հետո նախատեսվում է ճշտել և հաստատել հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճար վճարողների 2008թ. անվանական կազմը և հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների տարեկան դրույքաչափը:

2008թ. հանձնաժողովը մեծածավալ աշխատանքներ կկատարի սակագների կարգավորման ուղղությամբ:

Կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծությունը, լինելով հանձնաժողովի կարևորագույն գործառնություններից մեկը, հնարավորություն է տալիս ֆինանսական հաշվետվությունների և տեղեկատվությունների հիման վրա գնահատել ոչ միայն ընկերությունների, այլև տվյալ բնագավառի ֆինանսական վիճակն ու գործունեության արդյունքները, օժանդակել կարգավորմանը վերաբերող հիմնավորված որոշումների ընդունմանը, ինչպես նաև սակագների սահմանման ու վերանայման, ներդրումային ծրագրերի իրականացման ընթացքի գնահատման, լիցենզիայի պայմանների վերահսկման նպատակով ստեղծել համապատասխան վիճակագրական տվյալների բազա:

Այդ առումով կարևորվում է կարգավորվող ոլորտների ընկերություններում ազգային հաշվային պլանին համապատասխանող հաշիվների և ենթահաշիվների նոր համակարգի ներդրումը, որը հնարավորություն է ընձեռում հստակ տարանջատել հիմնական (լիցենզավորված) և ոչ հիմնական գործունեության եկամուտներն ու ծախսերը, կատարել եկամուտների և ծախսերի մանրամասն հաշվառում և վերլուծություն:

Վերոհիշյալը էապես կնպաստեն կարգավորվող ընկերությունների ծախսերի մոնիթորինգի արդյունավետության բարձրացմանը և առավել հիմնավորված սակագների սահմանմանը:

Ֆինանսատնտեսական վերլուծության կազմակերպման և կատարելագործման« ֆինանսական վերլուծության նպատակաուղղվածության և արդյունավետության բարձրացման աշխատանքները շարունակական զարգացում կունենան 2008 թվականին»

Առաջիկա տարում աշխատանքներ կտարվեն ինչպես սակագների սահմանման, այնպես էլ գործող սակագնային քաղաքականությանը վերաբերող մեթոդաբանությունների և ընկերությունների կողմից հանձնաժողով ներկայացվող տեխնիկատնտեսական տեղեկատվությունների ձևերի լրամշակման և արդիականացման ուղղությամբ:

3. Ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցում, սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների սահմանում և վերահսկում

2008 թվականին հանձնաժողովը կշարունակի կարգավորվող ընկերությունների կողմից իրականացվող կարճաժամկետ և երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի ուսումնասիրման և համաձայնեցման գործընթացը, կսահմանվեն կարգավորվող ընկերությունների կողմից սպառողներին մատուցվող ծառայությունների որակի գնահատման չափանիշների վերահսկողության աշխատանքները, ինչպես նաև սպասարկման որակի ցուցանիշների վերաբերյալ հանձնաժողով ներկայացվող տեղեկատվության ձևերը և բազիսային ցուցանիշներ կսահմանվեն լարման տարբեր մակարդակների սպառողական խմբերի համար:

2008թ. կմշակվեն բնական գազի մատակարարման համակարգում սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների վերաբերյալ հանձնաժողով ներկայացվող տեղեկատվության օրինակելի ձևերը: Ստեղծվող տեղեկատվական բազան թույլ կտա սահմանել սպասարկման որակի բազիսային ցուցանիշներ և հետագայում վերահսկել դրանց պահպանումը:

Փոքր հիդրոէլեկտրակայանների բնագավառում ներդրումների խրախուսման ուղղությամբ հանձնաժողովի կողմից կմշակվի խրախուսման քաղաքականություն՝ բնագավառում կայուն աճի տեմպեր ապահովելու համար:

2008թ. հանձնաժողովը կձեռնարկի անհրաժեշտ բոլոր քայլերը բնագավառի զարգացման տեմպերն ապահովելու և նոր ներդրումներ ներգրավելու ուղղությամբ:

4. Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության միջոցառումները և դրանց իրականացման ժամանակացույցը

Հանձնաժողովը տնտեսական մրցակցության պաշտպանության բնագավառում ունի գործունեության հետևյալ շրջանակները.

- ա) հակամրցակցության համաձայնություններ
- բ) մենաշնորհ կամ գերիշխող դիրքի չարաշահում
- գ) համակենտրոնացում
- դ) անբարեխիղճ մրցակցություն
- ե) պետական օժանդակություն:

Այս բնագավառում՝ հանձնաժողովի խնդիրներն են՝

1. ձեռնարկատիրության զարգացման և սպառողների շահերի պաշտպանության նպատակով տնտեսական մրցակցության պաշտպանումն և խրախուսումը

2. բարեխիղճ մրցակցության համար անհրաժեշտ միջավայրի ապահովումը

3. հակամրցակցային գործունեության կանխարգելումը, սահմանափակումը և նախազգուշացումը

4. տնտեսական մրցակցության պաշտպանության նկատմամբ վերահսկողությունը:

Հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով տնտեսական մրցակցության իրավիճակի վերլուծությունը և բացահայտված հիմնախնդիրները, ինչպես նաև հաշվի առնելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության ոլորտում կուտակված փորձը, 2008 թվականին ծրագրում է իրականացնել տնտեսական մրցակցության քաղաքականությունը՝ հետևյալ ուղղություններով.

1. ապրանքային շուկաների տնտեսական մրցակցության իրավիճակի գնահատման համար անհրաժեշտ տեղեկատվական բազայի ընդլայնում,

2. մրցակցությունը սահմանափակող, կանխող կամ արգելող հակամրցակցային համաձայնությունների հայտնաբերում,

3. ապրանքային շուկաներում գերիշխող դիրք ունեցող տնտեսվարող սուբյեկտների վարքագծի ուսումնասիրում և հնարավոր չարաշահումների հայտնաբերում,

4. համակենտրոնացումների նկատմամբ վերահսկողություն,

5. անբարեխիղճ մրցակցության դրսևորումների բացահայտում,

6. Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումների կատարման ապահովում,

7. ապրանքային շուկաների մուտքի խոչընդոտների հայտնաբերում և շուկայի հասանելիության ապահովում,

8. տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից ներկայացված տեղեկատվության արժանահավատության, տնտեսվարող սուբյեկտի փաստացի գործունեության բացահայտում,

9. զանգվածային լրատվության միջոցների հրապարակումներին, տնտեսվարող սուբյեկտների դիմումներին օպերատիվ արձագանքում,

10. պետական մարմինների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց կողմից Օրենքին հակասող գործողությունների բացահայտում և դադարեցում,

11. արգելվող պետական օժանդակության հայտնաբերում,

12. հասարակության տեղեկացվածության բարձրացում,

13. տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին օրենսդրության լրամշակում:

Նշված ուղղությունների իրականացման ապահովման նպատակով Հանձնաժողովը 2008 թվականին նախատեսում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները.

Աղյուսակ 1

h/h	Միջոցառում	Ժամկետ
1.	<i>Տեղեկատվական բազայի ընդլայնում</i>	
	տնտեսական մրցակցության իրավիճակի վերլուծություն՝ բնակչության կողմից սպառման կառուցվածքում առավել մեծ տեսակարար կշիռ ունեցող ապրանքների ապրանքային շուկաներում,	տարվա ընթացքում
	ուսումնասիրված ապրանքային շուկաներում տնտեսական մրցակցության իրավիճակի շարունակական դիտանցում և գնահատում:	
2.	<i>Հակամրցակցային համաձայնությունների հայտնաբերում</i>	
	իրացման կամ ձեռքբերման խտրական և (կամ) տարբերակված գների հայտնաբերմանն ուղղված դիտանցում և գնահատում,	տարվա ընթացքում
	ապրանքի գնի չհիմնավորված բարձրացման, իջեցման կամ պահպանման բացահայտմանն ուղղված դիտանցում և գնահատում,	
	միևնույն ապրանքային շուկայի որոշակի տարածքներում, որոշակի ծավալներով, տեսականիով, սպառողների կամ մատակարարների խմբերով ապրանքների շրջանառության սահմանափակման դեպքերի ուսումնասիրություն,	
	համաձայնեցված գործողությունների արդյունքում տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից շուկայի մուտքի խոչընդոտների կամ շուկայից տնտեսվարող սուբյեկտներին դուրս մղելու փաստերի և այլ գործողությունների բացահայտմանն ուղղված ուսումնասիրություն:	
3.	<i>Գերիշխող դիրք ունեցող տնտեսվարող սուբյեկտների վարքագծի ուսումնասիրում և հնարավոր չարաշահումների հայտնաբերում</i>	
	իրացման կամ ձեռքբերման չհիմնավորված, խտրական և (կամ) տարբերակված գների սահմանման կամ կիրառման կամ օրենսդրությանը հակասող առևտրի այլ պայմանների ուղղակի կամ անուղղակի պարտադրման դեպքերի հայտնաբերում,	տարվա ընթացքում
	առանձին գործընկերների նկատմամբ խտրական պայմանների, լրացուցիչ պարտավորությունների պարտադրման դեպքերի հայտնաբերում,	

	գերիշխող դիրք ունեցող տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից այլ գործողությունների բացահայտում, որոնք հանգեցնում են այլ տնտեսվարող սուբյեկտի շուկա մուտք գործելու խոչընդոտների (շուկա մուտք գործելը սահմանափակելու) կամ շուկայից նրան դուրս մղելուն:	
4.	<i>Համակենտրոնացումների նկատմամբ վերահսկողություն</i>	
	տնտեսվարող սուբյեկտների միացումների կամ միաձուլումների, մեկ տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից այլ տնտեսվարող սուբյեկտի ակտիվների կամ փայաբաժնի ձեռքբերման, ինչպես նաև մեկ այլ տնտեսվարող սուբյեկտի որոշումների կայացման կամ մրցունակության վրա ազդելու վերաբերյալ տեղեկատվության ստացում:	տարվա ընթացքում
5.	<i>Անբարեխիղճ մրցակցության դրսևորումների բացահայտում</i>	
	անբարեխիղճ մրցակցության դրսևորումների հայտնաբերման նպատակով գովազդի ոլորտում մշտական դիտանցում,	տարվա ընթացքում
	քաղաքացիների և տնտեսվարող սուբյեկտների դիմումների, ՋԼՄ հրապարակումների հիման վրա ուսումնասիրությունների իրականացում,	
	անբարեխիղճ մրցակցության դրսևորումների հայտնաբերման ուղղությամբ աշխատանքների իրականացում:	
6.	<i>Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումների կատարման ապահովում</i>	
	Հանձնաժողովի գործունեությունը կանոնակարգող օրենքների, ենթաօրենսդրական ակտերի և մրցակցային քաղաքականության կիրարկման ուղղությամբ պարզաբանման աշխատանքների իրականացում	տարվա ընթացքում
	Հանձնաժողովի որոշմամբ դադարեցման ենթակա գործողությունների հայտնաբերման ուղղությամբ աշխատանքների իրականացում:	
7.	<i>Ապրանքային շուկաների մուտքի խոչընդոտների հայտնաբերում, և շուկայի հասանելիության ապահովում</i>	
	պետական կառավարման մարմինների կողմից ընդունված տնտեսական մրցակցության խնդիրներին առնչվող որոշումների դիտանցում,	տարվա ընթացքում
	տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված տնտեսական մրցակցության խնդիրներին առնչվող ակտերի ուսումնասիրություն,	
	Օրենքով վերապահված լիազորությունների իրականացման ընթացքում պետական կառավարման մարմինների կողմից ստեղծվող խոչընդոտների ուսումնասիրություն:	
8.	<i>Տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից ներկայացված տեղեկատվության արժանահավատության, տնտեսվարող սուբյեկտի փաստացի գործունեության բացահայտում</i>	
	Օրենքով սահմանված կարգով հետազոտության, ստուգման, ուսումնասիրության և (կամ) դիտանցման իրականացում:	

9.	<i>ԶԼՄ հրապարակումներին, տնտեսվարող սուբյեկտների դիմումներին օպերատիվ արձագանքում</i>	տարվա ընթացքում
10.	<i>Պետական մարմինների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց կողմից Օրենքին հակասող գործողությունների բացահայտում և դադարեցում</i>	
	պետական մարմինների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց կողմից Օրենքին հակասող գործողությունների վերաբերյալ տնտեսվարող սուբյեկտների դիմումների ուսումնասիրություն,	տարվա ընթացքում
	Օրենքին հակասող գործողությունները դադարեցնելու միջնորդությամբ դիմել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությանը,	
	Օրենքի խախտման համար պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների պաշտոնատար անձանց նկատմամբ պատասխանատվության միջոցների կիրառում:	
11.	<i>Տնտեսական մրցակցության սահմանափակմանը, կանխմանը կամ արգելմանն ուղղված պետական օժանդակության հայտնաբերումը</i>	տարվա ընթացքում
12.	<i>Հասարակության տեղեկացվածության բարձրացում</i>	
	զանգվածային լրատվության միջոցներով Հանձնաժողովի աշխատանքների պարբերական լուսաբանում,	տարվա ընթացքում
	տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին օրենսդրության պահանջների պահպանման վերաբերյալ հրապարակային բացատրական աշխատանքների իրականացում,	
	զանգվածային լրատվության միջոցներով Օրենքի դրույթների մեկնաբանությունների ներկայացում,	
	ինտերնետային ցանցում օն-line ռեժիմով դիմումներին և բողոքներին արձագանքում	
13.	<i>Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին օրենսդրության լրավազումներ</i>	
	Օրենսդրական դաշտի բարելավում,	տարվա ընթացքում
	Օրենքի դրույթների կիրարկումն ապահովող համապատասխան նորմատիվային բազայի կատարելագործում,	
	Եվրոպական մրցակցային օրենսդրության հետ ԼՂՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության օրենսդրության ներդաշնակեցման հետ կապված գործողությունների իրականացում:	

Հանձնաժողովի կողմից նշված միջոցառումներն իրականացվելու են հիմնականում Հանձնաժողովի տրամադրության տակ առկա տեղեկատվության, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, տնտեսվարող սուբյեկտների, հարցադրումների, ինչպես նաև զանգվածային լրատվամիջոցների հրապարակումների հիման վրա:

5. Տնտեսական մրցակցության կարգավորման մեխանիզմները

Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության միջոցառումների իրականացումն ապահովելու նպատակով, բացի օրենսդրությամբ ամրագրված գործառույթներից, Ծրագիրն իրականացվում է նաև մրցակցության կարգավորման հետևյալ մեխանիզմների կիրառմամբ.

1.Ապրանքային շուկաներում Օրենքի դրույթների խախտումների վերաբերյալ տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից Հանձնաժողովին դիմելու նպաստավոր պայմանների և վստահության մթնոլորտի ձևավորում՝ Օրենքի խախտումների վերաբերյալ ստացված դիմումներին, ահազանգերին, զանգվածային լրատվության միջոցների հրապարակումներին օպերատիվ արձագանքման միջոցով:

2.Օրենքի խախտման համար պատասխանատվության միջոցների կիրառման անխուսափելիության մթնոլորտի ձևավորում:

3.Պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից տնտեսական մրցակցության հարցերին առնչվող՝ ընդունված իրավական ակտերի վերաբերյալ Հանձնաժողովի եզրակացությունների ներկայացում:

4.Համագործակցություն՝

▪ *պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ,*

▪ *համապատասխան հասարակական և միջազգային կազմակերպությունների հետ, որոնց նպատակն է տնտեսական մրցակցության բարենպաստ միջավայրի ձևավորումը:*

5. Հանձնաժողովի գործունեության թափանցիկության ապահովում՝ պաշտոնական տեղեկագրերի հրատարակման, պաշտոնական ինտերնետային կայքի սպասարկման, մամուլի ասուլիսների, ՋԼՄ-ների հետ համագործակցության, Օրենքի դրույթների, դրանց խախտման հետևանքների, Հանձնաժողովի իրավասությունների և գործառույթների, քննարկվող հարցերի, ընդունվող որոշումների, իրականացվող ծրագրային և օպերատիվ ուսումնասիրությունների, դրանց արդյունքների վերաբերյալ հասարակության իրազեկման միջոցով:

6. Դատավորների ու դատական համակարգի ծառայողների տեղեկացվածության բարձրացում՝ միջազգային փորձագետների և Հանձնաժողովի համապատասխան մասնագետների մասնակցությամբ մրցակցային քաղաքականության իրականացման վերաբերյալ կազմակերպվող սեմինարների միջոցով՝ նվիրված օտարերկրյա (առանձնապես՝ եվրոպական) պետություններում մրցակցային գործերի քննության կարգին և ձևավորված պրակտիկային:

6. Սպառողների հետ տարվող աշխատանքներ

Հանձնաժողովը, ղեկավարվելով ԼՂՀ համապատասխան օրենքներով, անհրաժեշտ քայլեր կձեռնարկի սպառողների և կարգավորվող ընկերությունների իրավունքների պաշտպանության և շահերի հավասարակշռման ուղղությամբ:

Կարգավորվող անձանց հետ համատեղ, հասարակական կազմակերպությունների ու սպառողների մասնակցությամբ, պարբերաբար քննարկումներ կկազմակերպվեն սպառողների հարցադրումների և բողոքների վերաբերյալ:

7. Աշխատանքը զանգվածային լրատվամիջոցների հետ

2008 թվականին հանձնաժողովը ջանքեր կգործադրի թափանցիկ և հրապարակային գործունեության, զանգվածային լրատվամիջոցների հետ սերտ համագործակցության ճանապարհով նպաստելու հանրության իրազեկության աստիճանի բարձրացմանը, յուրաքանչյուր քաղաքացու տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի իրացմանը: Հանձնաժողովը թերթերով, հեռուստատեսությամբ, էլեկտրոնային լրատվամիջոցներով կծանուցի հանձնաժողովի նիստերի մասին, իսկ դրանց ավարտից հետո կմեկնաբանվեն ընդունված որոշումները, լրագրողների համար կկազմակերպվեն ճեպագրույցներ:

8. Համագործակցություն

Միջազգային փորձի ուսումնասիրուման նպատակով հանձնաժողովը 2008 թվականին կիրականացնի իր մասնագետների ուսուցման ու վերապատրաստման գործընթացները, ինչպես նաև կհամագործակցի ՀՀ համապատասխան կարգավորող մարմինների և այլ պետությունների կարգավորող մարմինների հետ:

Որպես գործընկերներ կհամագործակցի ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID), Եվրոպական անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ), Համաշխարհային բանկի (WB), Հայաստանում և Վրաստանում Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության (EC), ՄԱԿ-ի առևտրի և զարգացման հարցերով հանձնաժողովի (UNCTAD), Տնտեսական քաղաքականության և իրավական խորհրդատվության հայ-եվրոպական կենտրոնի (ԱԵՊԼԱՑ), Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության մրցակցային հարցերով Բուդապեշտի տարածքային կենտրոնի (OECD & RCC OECD) հետ:

**Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության
Հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող
պետական հանձնաժողովի 2008թ. նիստերում քննարկվելիք հարցերի վերաբերյալ**

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

Հ/Հ	Աշխատանքի բովանդակությունը	Կատարման ժամկետը
1.	«Հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող մարմնի մասին» ԼՂՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում	2008թ.
2.	ԼՂՀ ՀՕՏՄԿ հանձնաժողով ներկայացվող տեղեկատվական ձևերի մշակում	2008թ.
3.	Ջրային համակարգի օգտագործման թույլտվության տրամադրման կարգի մշակում	2008թ.
4.	ԼՂՀ-ից էլեկտրական էներգիայի արտահանման և ներկրման կարգի մշակում	2008թ.
5.	Գործունեության լիցենզիայում փոփոխություններ կատարելու կարգի մշակում	2008թ.
6.	ԼՂՀ-ում լիցենզավորման ենթակա գործունեության տեսակների համար տրամադրվող լիցենզիաների և թույլտվությունների պայմանների մշակում	2008թ.
7.	Հանրային ծառայությունների ոլորտում սակագների սահմանման և վերանայման կարգի մշակում	2008թ.
8.	Պայմանագրերի /սպառող-մատակարար/ օրինակելի ձևերի մշակում	2008թ.
9.	ԼՂՀ-ի հանրային ծառայությունների ոլորտում լիցենզավորված գործունեություն իրականացնող անձանց մոտ հանձնաժողովի կողմից մոնիթորինգի իրականացման կարգի մշակում	2008թ.
10.	Լիցենզավորված անձանց նկատմամբ տույժերի կիրառման կարգի մշակում	2008թ.
11.	Ներդրումների համաձայնեցման կարգի մշակում	2008թ.
12.	ԼՂՀ-ում տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող օրենսդրության և ենթօրենսդրական ակտերի վերաբերյալ մեկնաբանությունների և պարզաբանումների պատրաստում	2008թ.
13.	Ապրանքային շուկայի սահմանների, սուբյեկտների կազմի և ծավալի որոշման կարգի մշակում	2008թ.
14.	Տնտեսվարող սուբյեկտի մենաշնորհ կամ գերիշխող դիրքի որոշման կարգի մշակում	2008թ.
15.	Գերիշխող դիրք ունեցող տնտեսվարող սուբյեկտների կենտրոնացված գրանցամատյանի (ռեեստրի) վարման կարգի մշակում	2008թ.
16.	Տնտեսվարող սուբյեկտների համակենտրոնացման հայտարարագրման կարգի և հայտարարագրի ձևի մշակում	2008թ.
17.	Հակամրցակցային համաձայնությունների որոշման կարգի մշակում	2008թ.
18.	Հեռուստատեսության և ռադիոյի բնագավառը կարգավորող իրավական ակտերի նախագծերի և հայեցակարգերի	2008թ.

	մշակում	
19.	Մահմանային գոտիներում հեռուստառադիոհաղորդումների հեռարձակման համար նախատեսված ռադիոհաճախականությունների տիրույթի կառավարմանն առնչվող հարցերի ուսումնասիրում	2008թ.
20.	Մոնիտորինգ և վերահսկողություն իրականացնող ժամանակակից համակարգերի վերլուծության, տեխնիկական նախագծի վերջնական ընտրության և ներդրման գործընթացի (աստիճանական փոխհաջորդում) մշակում	2008թ.

Հանձնաժողովի բնականոն աշխատանքն ապահովելու, ինչպես նաև հանձնաժողովի անկախության մակարդակը բարձրացնելու համար առաջին հերթին անհրաժեշտ է ԼՂՀ «Հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող մարմնի մասին» օրենքը համապատասխանեցնել Հայաստանի Հանրապետության «Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի մասին» օրենքի դրույթներին: ՀՀ օրենքով մշակված է այնպիսի մի մեխանիզմ, ինչը թույլ է տալիս հիմնական ներդրումը կատարել մարդկային ռեսուրսի վրա, ինչի արդյունքում ստեղծվել է ուժեղ և բանիմաց կոլեկտիվ, որն ի վիճակի է իրականացնելու պետական քաղաքականությունն այդ բնագավառում: ՀՀ «Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի մասին» օրենքով նախատեսված է հանձնաժողովի անդամների և աշխատակազմի անհամեմատ բարձր աշխատավարձ՝ համեմատած մյուս պետական կառույցների աշխատակիցների հետ: Այդ հանգամանքը բարձր պատասխանատվություն է առաջացնում աշխատակիցների մեջ, կասեցնում է որակյալ մասնագետների արտահոսքը հանձնաժողովից, նվազեցնում կորուստների դրսևորման հնարավորությունը, ավելացնում մարդկային ռեսուրսի վրա կատարված ներդրումների արդյունավետությունը:

Հանձնաժողովը համապատասխան շենքային պայմաններ չունի աշխատանքները կազմակերպելու համար: Բացակայում է նիստերի անցկացման համար դահլիճը, ինչը խանգարում է օրենքով նախատեսված ձևով նիստերի անցկացմանը:

Հանձնաժողովի արդյունավետ աշխատանքը նպաստավոր պայմաններ կատեղծի ներդրումների, ինչպես նաև տնտեսության արդյունավետության աճի համար: Միջազգային կազմակերպությունների ներդրումների համար անհրաժեշտ պայման է, որպեսզի երկիրը ժողովրդավար լինի: Հայտնի է, որ ժողովրդավարության հիմնական ցուցանիշներից մեկը հանրային ծառայությունների և տնտեսական մրցակցության ոլորտում անցումն է կառավարումից կարգավորման:

Հանրային ծառայության և տնտեսական մրցակցության ոլորտում կարգավորումը պետական քաղաքականության մի մասն է, որի նպատակն է ստեղծել ուժեղ և կայուն պետություն, արդյունավետ և մրցունակ տնտեսություն: